

Wioska turystyczna jako jedna z dróg wspierania rozwoju agroturystyki.

Turystyka wiejska, ekoturystyka i agroturystyka szansą rozwoju gminy Sosnowica

ZPORR
Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

Wieś tematyczna

Wieś tematyczna to taka wieś, której rozwój podporządkowany jest jakiemuś jednemu pomysłowi, jednemu tematowi. Wokół niego tworzą się pomysły na zarabianie pieniędzy. Temat ten może być wynikową wiedzy i chęci lokalnej społeczności ale także wykorzystaniu szansy wynikającej z niezależnych inwestycji, projektów, związanych z tradycją i tożsamością wsi czy regionu. Wraz z procesem powstawania wsi tematycznej powinna następować identyfikacja wartości krajobrazu kulturowego i tworzenie koncepcji jego ochrony.

Wieś tematyczna

Wieś tematyczna wykorzystuje i wzmacnia swój indywidualny charakter, ma swoją odrębną tożsamość.

Metody tworzenia wsi tematycznych wiążą się z tzw. badaniami doceniającymi. Jest to metoda, dzięki której można znaleźć, a potem lepiej wykorzystać, wewnętrzne zasoby rozwojowe, tkwiące w potencjale ludzkim i społecznym, a także kulturowym i przyrodniczym wsi.

Postępuje się stopniowo, krok po kroku, od znalezienia tematu, czyli podstawy specjalizacji (szukając w kulturze, historii, krajobrazie, w tym co już się robi, w pasjach i zainteresowaniach mieszkańców) przez opracowanie zestawu skojarzeń związanych z głównym tematem, do odnalezienia miejsca bazowego, **ośrodka rozwoju wsi** (szkoła, dom kultury itp.). W ten sposób ukształtowały się, uważane za pionierskie, wsie tematyczne Dolnej Austrii.

Wieś tematyczna

Wieś tematyczna to jedna z metod ożywiania gospodarki wsi. Jej zaletą jest to, że nie wymaga dużych pieniędzy, przynajmniej na początku, i angażuje wielu mieszkańców. Można ją stosować w większości wsi, nawet tam gdzie "nie ma nic ciekawego". Tworzenie wsi tematycznej to sposób na wypłynięcie na szersze wody, na znajdowanie nowych sposobów zarabiania w warunkach gospodarki opartej na wiedzy.

Wadą tego rozwiązania jest to, że zbyt daleko odbiega od przyzwyczajeń. Stąd, nie pieniądze a bariery związane z myśleniem są główną przeszkodą w jego wprowadzaniu. Tworzenie wsi tematycznej dotyczy całej wsi, pobudza aktywność jej mieszkańców i daje nadzieję na poprawę losu. Z drugiej jednak strony zaburza istniejące układy, naraża na śmieszność, budzi lęki i obawy – Co będzie jak się nie uda, co powiedzą sąsiedzi?

Przykłady wsi tematycznych

- **Wieś chleba**

Mała belgijska wieś Bovenistier, licząca 370 mieszkańców, wyrwała się z uśpienia i społeczno - gospodarczej zapaści dzięki chlebowej specjalizacji. Dzisiaj znana jest, jako wioska chleba. Temat chleba wybrano ze względu na: tradycję uprawy zbóż, piekarnię działającą jeszcze we wsi, szkołę dla piekarzy w pobliskim miasteczku. Pomysłodawcą utworzenia wioski chleba był Vincent Legrand, pracownik Walońskiej Fundacji Rozwoju Rolnictwa. Specjalizację wsi tworzą wspólnie z jej mieszkańcami - już od etapu planowania. Inauguracja działalności wioski chleba odbyła się w 1992 roku podczas pierwszego "Festiwalu chleba". Dzisiaj festiwal ten przyciąga ponad 15 tysięcy gości i około 200 piekarzy i cukierników.

Dzięki specjalizacji z roku na rok wieś zaczęła pięknieć, przybywało w niej atrakcji, otwierano nowe piekarnie i sklepy z chlebem i pamiątkami, wieś stała się atrakcją turystyczną także poza głównym sezonem. Nastąpiło też pobudzenie życia społecznego. Mieszkańcy wsi zaczęli w czynie społecznym naprawiać drogi i chodniki, odnowili też piec chlebowy w dawnym domu nauczyciela i założyli lokalną gazetę. Utworzenie wioski chleba przyczyniło się także do uratowania przed zamknięciem szkoły piekarskiej i przyciągnęło do wsi 60 nowych mieszkańców. Ze względu na napływ turystów we wsi uruchomiono pokoje gościnne i produkcję pamiątek.

Przykłady wsi tematycznych

- **Makowa wieś - Armschlag**

Armschlag - jeszcze do niedawna zapomniana, leżąca wśród lasów dolno austriackiego regionu Waldviertel, mała wieś bez perspektyw (35 domostw, 80 mieszkańców). W ostatnich latach odwiedza ją do 40 tysięcy gości rocznie. Przemiany we wsi rozpoczęły się w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Ich podstawą stały się odtwarzane tu od 1985 roku uprawy maku. I wcale nie dlatego, że mieszkańcy wsi zajęli się pozyskiwaniem opium. Idea była bardziej nowatorska i subtelna: - Stworzymy makową wieś - pomyślał, Johann Neuwiesinger, jeden z plantatorów maku w Armschlag. Do idei wsi tematycznej udało mu się przekonać pozostałych mieszkańców wsi.

Dzisiaj, kiedy tu trafisz, to zaraz poznasz, że to makowa wieś. Turystów witają szyldy z wyobrażeniami makówek i kwitnących maków oraz wielkie drewniane atrapy makówek. W każdym z licznych tu pensjonatów: ozdoby z makówek, malowidła z makami, pościel, obrusy i zasłony w oknach też z makami, a do tego makowe potrawy: zalewajka na maku, filet z sandacza w panierce makowej, kluski z makiem, makowy omlet z serem ziołowym itd. Na deser: ciasta i torty makowe, likier czekoladowo – makowy i koktajl z gruszek i maku.

Najwięcej gości trafia do wioski maku w czerwcu i lipcu, przyciągają ich wtedy kwitnące makowe pola, oraz na makowy odpust przypadający w trzecią sobotę września. Podczas odpustu sprzedaje się od jednej trzeciej do połowy rocznych plonów maku. Dodatkowym źródłem dochodu dla mieszkańców wsi są także makowe produkty oferowane pod marką "Mohn amour". A wśród nich: makowe oleje (z niebieskiego, szarego i białego maku), makowe kosmetyki (kremy, mydła, płyny do kąpieli), makowe miody, czekolady wódki, wreszcie same makówki, które mają duże wzięcie wśród Austriaków i Niemców, używających ich do adwentowych ozdób. Produkty te dostępne są także w Internecie. Makowa wieś Armschlag prezentuje się na stronie www.mohndorf.at. Warto na nią zajrzeć. Jest ona przykładem bardzo dobrego wykorzystania Internetu do promocji i sprzedaży produktów wsi tematycznej. Z tej strony możemy się między innymi dowiedzieć, że mieszkańcy Armschlag zabrali się w 2004 roku do tworzenia Ogrodu Maków. Ciekawe są też pokazane tu linki. Prowadzą one do stron internetowych makowych gospodarstw w Okręgu Waldviertel oraz do innych specjalizujących się gospodarstw. Odwiedziny tej strony to dobra okazja, żeby zobaczyć, jak może wyglądać modelowa wieś tematyczna. .

Wieś tematyczna

Wsie tematyczne kierują się w stronę nowej gospodarki. Nawet, gdy zajmują się makiem, chlebem, hodowlą owiec, szukają nowych możliwości zarabiania poza rolnictwem. To "nowe" nie ogranicza się przy tym do zwykłej turystyki. Na taką mogą sobie pozwolić wsie mające po temu warunki: klimat, piękno przyrody, zabytki, osobliwość.

We wsiach leżących w mało atrakcyjnych miejscach magnesem staje się możliwość niecodziennych przeżyć (Spotkanie ze śladami pobytu kosmitów, przygoda na trasie gry terenowej w wiosce hobbitów, spacer po polach kwitnących maków, poznawanie obyczajów Celtów) i zdobywania nietypowych umiejętności (różdżkarstwo, kowalstwo, pieczenie chleba, strzyżenie owiec).

Wioski tematyczne coraz częściej podejmują współpracę z naukowcami i studentami. Potrzebna jest ona do nasycenia wiedzą i informacjami produktu wsi. Kiedy wsie tematyczne mają uczyć i działać na emocje, to ich mieszkańcy też powinni się uczyć, podpatrywać konkurencję, badać nowe trendy, zbierać informacje.

Wieś tematyczna

Sieci współpracy

Wsie tematyczne wychodzą poza opłotki, zaczynają współpracować z podobnymi sobie. Miasta i wsie książek, wioski ufo, wioski bocianie, miasta i wsie kowalskie tworzą sieci współpracy, uczą się od siebie, wspólnie promują, wymieniają specjalistów.

Wsie te widzą już wspólny interes w propagowaniu swych specjalizacji. To jest trochę tak, jak w sporcie, żeby jakaś konkurencja mogła zaistnieć w skali świata trzeba zadbać o jej spopularyzowanie, tworzyć kluby, ich związki i międzynarodowe federacje. Podobnie dzieje się w nauce i choć może się to wydać dziwne, także w biznesie.

Twórcy wsi tematycznych obawiają się często konkurencji: – Co będzie – pytają – gdy inna wieś powtórzy nasz pomysł? Będzie jeszcze lepiej. Konkurencja, a tym bardziej konkurencja i współpraca, bo jedno nie wyklucza drugiego, pozwoli się lepiej rozwijać.

Wieś tematyczna

W pogoni za USP

USP (Unique Selling Proposition) to po naszymu unikalna propozycja sprzedaży, czyli to, co odróżnia produkt jednej firmy od produktu innej, daje przewagę na rynku, przyciąga klientów. W dobie konkurencji terytorialnej - gdy regiony, miasta, wsie zaczynają ze sobą konkurować, walcząc o turystów, inwestorów, nowych mieszkańców - wyraźniejsza niż kiedyś staje się potrzeba odróżnienia.

Dzisiaj już nie można przyznawać się do typowości. "Nasza gmina jest gminą typowo rolniczą" slogan powtarzany na wielu stronach internetowych gmin wiejskich staje się antyreklamą. Każda z prezentowanych tu wsi tematycznych wyróżnia się na tle swej okolicy, kraju a nawet w skali świata. Dzięki temu przyciąga uwagę. Do Wylatowa przyjeżdżają ekipy telewizyjne z Polski, Niemiec, Anglii i Rosji; Sierakowo pokazywane jest w telewizji ogólnopolskiej, pisze o nim Neeweek Polska; jagnięcina z owczej wsi we Francji sprzedawana jest w najlepszych sklepach na całym świecie.

Mieszkańcy takich wsi też się odmieniają: – Kiedyś wstydziłam się powiedzieć, że mieszkam w Sierakowie, teraz, kiedy nasza wioska jest taka znana, nie jestem już dziewczyną z lasu – powiedziała w wywiadzie dla telewizji jedna z mieszkanki Sierakowa. Łatwiej zdecydować się na wyróżnik tam, gdzie wybór jest mały, trudniej, gdy większy.

Wieś tematyczna

- **Wyciskanie i rozszerzanie**

Armschlag - wioska maku, Grossschoenau – wioska harmonii i Ybbsitz - wioska kowalska pokazują ile można "wycisnąć" ze specjalizacji, jak ją rozszerzać, w jakie strony można jeszcze pójść. Istotą wsi tematycznej jest ciągle poszukiwanie, rozszerzanie podstawowych wątków i dokładanie nowych pomysłów do głównego nurtu specjalizacji.

- Nie można jednak zapominać o niebezpieczeństwie zagubienia głównej osi tematycznej, rozdrobnienia się i upodobnienia do innych, mających wszystkiego po trochu a na dobrą sprawę niczego ważnego, znaczącego. Siłą wsi tematycznej jest to, co ją odróżnia, gdy dokładamy coś nowego, tworzymy kolejne atrakcje, to warto pamiętać o wspólnym mianowniku. Często, na pierwszy rzut oka, nie widać związku pomiędzy różnymi atrakcjami i zasobami a profilem specjalizacji wsi. Od czego jednak siła wyobraźni? Kiedy powiemy sobie, posiłkując się myśleniem systemowym, że wszystko łączy się ze wszystkim, tylko jeszcze nie wiemy jak, to już tylko krok do odkrycia nowej atrakcji uzupełniającej tematyczność wsi i podkreślającej jej unikalność.

- Zwykle, znane połączenia nie zaskakują, nie prowokują, są zwyczajne. Zaskakuje kojarzenie odległych wątków, kreowanie niespotykanych dotąd układów. Tym samym w tworzeniu wsi tematycznej zbliżamy się do artyzmu, do sztuki.

Wieś tematyczna

- **Przeżycia i emocje**

W ofertach wielu austriackich i niemieckich wsi tematycznych pojawia się słowo Erlebnis (przeżycie, przygoda).

- Wioski tematyczne są mocno powiązane z przeżywaniem zjawisk. Nie z oglądaniem, jak w tradycyjnych muzeach i kupowaniem, jak w sklepach, tylko z doświadczaniem i uczestnictwem w wytwarzaniu produktu.
- Wieś tematyczna zaprasza do próbowania smakowania, dotykania: kowalstwa, radiestezji, piekarstwa, bajkowatości. Dziecko, które brało udział w grze terenowej prowadzonej w sierakowskich lasach, uciszając swoich kolegów, powiedziało: - Cicho, cicho, bo jesteśmy w bajce.

Wioska tematyczna

- **Dziedzictwo ożywione**

Uprawa maku, różdżkarstwo, kowalstwo, mała piekarnia, chów baranów. To część dziedzictwa wsi.

- W wioskach tematycznych odżywa ono na nowo, powiązane z nowymi wartościami, dla nowych klientów, w innym wymiarze.

Wieś tematyczna krok po kroku.

Przegląd zasobów

Pracę nad specjalizacją wsi warto rozpocząć od zbadania jej zasobów, od poszukania odpowiedzi na pytania:

- Co mamy?
- Z czego wieś jest już znana?
- Z czego była znana kiedyś?
- Z czego może być znana?
- Kto tu bywał?
- Gdzie i co pisano o naszej wsi?
- Jaka jest nazwa wsi i z czym się kojarzy?
- Czym się zajmują mieszkańcy wsi, jakie mają hobby, zainteresowania, umiejętności?

Podstawy sukcesu wsi tematycznych

- **Klienci i promocja**

Wioski tematycznej nie tworzymy dla siebie. Warto wiedzieć, kim są klienci wsi?

To pomaga w dotarciu do nich,
przyciągnięciu i utrzymaniu.

**Zapraszając wszystkich - nie
zapraszamy nikogo!!!**